

Lidl en Aldi afgekocht

Het gevecht voor het behoud van het statiegeld op PET-flessen is al lang gaande. Toch is nu het eindspel begonnen en dat is een hard gelag. Grootwinkelbedrijven hebben Lidl en Aldi een afkoopsom aangeboden omdat de Duitse prijsvechters wilden doorgaan met statiegeld, waar ze zelfs wat winst op maken.

Lidl verwerkt de ingezamelde PET-flessen tot nieuwe verpakkingen, zoals voor het eigen merk vitaminewater Saskia.

CLEAN STATIEGELD PET-FLESSEN

+ TEKST JAN BOM + FOTOGRAFIE P+ PEOPLE PLANET PROFIT

Ook op plastic flesjes frisdrank van 50 cl. moet statiegeld komen. Dat vinden de SP en de Partij voor de Dieren. Ze hebben voorgesteld de statiegeldregeling voor grote PET-flessen van een liter en anderhalve liter uit te breiden. Een meerderheid in de Tweede Kamer is echter niet te porren voor deze maatregel, zo bleek voor het zomerreces uit een stemming over een motie van SP-Kamerlid Henk van Gerven. Of beter gezegd: nog niet.

Technisch gesproken kan het merendeel van bestaande inname-apparaten in de supermarkten vrij eenvoudig worden aangepast. Daarmee zou het inzamelen van de kleine flesjes net zo'n milieusucces kunnen worden als die van de grote PET-flessen. Die komen nu voor 95 procent terug en worden als grondstof hergebruikt. Een producent als Tomra is technisch al zover dat de emballage-apparatuur zelfs aluminium blikjes kan inzamelen. Op het hoofdkantoor in Apeldoorn staat een werkend demonstratiemodel. Ook al willen grote supermarktketens als Albert Heijn en de frisdrankindustrie (onder aanvoering van Coca-Cola) al vele jaren van het statiegeld af, de inname en verwerking is een van de eerste en grootste successen van de 'circulaire economie'. Kleine flesjes gaan nu nog de verbrandingsoven in, of komen in de sloot terecht. In San Francisco wordt de verkoop ervan dit jaar zelfs verboden. Kamerlid Van Gerven constateert dat door het ontbreken van statiegeld nu 'meer dan de helft van deze (kleine) flesjes niet apart wordt ingezameld'. Bovendien kunnen flesjes die in zee terechtkomen bijdragen aan de 'plastic soup'. Daar is ook de Partij voor de Dieren bang voor.

Ook al kreeg ex-huisarts Van Gerven de andere partijen niet mee, de Nederlandse bevolking staat wél positief tegenover het systeem van statiegeld, niet alleen op bier en kratten, maar ook op PET-flessen. Door de huidige manier van inzamelen ontstaat een heel schone 'stroom' van grondstof, schoner dan het ingezamelde ratjetoe aan plastics door Plastic Heroes. Bovendien is die wijze van inzamelen duurder. Duitse prijsvechters als Aldi en Lidl wisten hun emballage de afgelopen jaren zo te perfectioneren, dat ze zelfs een kleine winst maken op het

inzamelen van hun eigen PET-flessen. Dat bleek uit een studie van CE Delft dit jaar. Om de kosten te drukken, werkt de Lidl met een bijzonder emballage-apparaat, dat na inname de flessen meteen in elkaar drukt. Zo wordt voorkomen dat ze onnodig veel ruimte in het magazijn innemen. Ook is er daarna geen sprake van onnodig transport: het is onzin om een vrachtwagen vol lege PET-flessen te laten rijden. De berekeningen van CE Delft werden later door TNO als 'onafhankelijke check' voor de regering niet bestreden. De conclusie: andere supermarkten lopen in technisch en organisatorisch opzicht sterk bij de Duitse prijsvechters achter. De reden: hun fixatie op het stopzetten van alle statiegeld. Wat sowieso niet lukt, want de bierbrouwers houden nog steeds graag vast aan hun kratjes en hun glaswerk.

Voor de lobby-organisaties achter het stopzetten van het statiegeld is het succes van Lidl en Aldi pijnlijk. Reden voor het zenden van een speciale delegatie van het Centraal Bureau Levensmiddelen (CBL) naar de Duitse prijsvechters, die ook lid zijn van deze koepel van supermarkten. Het gesprek werd gevoerd onder leiding van oud-CBL-directeur en tabakscampagne-lobbyist Theo Roos, vergezeld door Coca-Cola Nederland directeur John Brands. Onder stevige druk gingen zowel Lidl als Aldi akkoord met het op termijn beëindigen van inname van PET-flessen, met als tegemoetkoming een financiële vergoeding. Ervan uitgaande dat de overheid beslist het statiegeld af te schaffen. Je zou zelfs kunnen spreken van afkoop, zo hard wordt de 'eindstrijd' om het statiegeld gestreden.

Bij de stemmingen over het 'Verpakkingsbeleid' in de Tweede Kamer werd wel een andere motie aangenomen. Je hoeft geen Sherlock Holmes te zijn om te zien dat hieruit een groot wantrouwen jegens de verpakkingsindustrie spreekt, die beloofde afspraken in convenanten keer op keer niet is nagekomen. Daarom geeft de Kamer de regering toestemming om statiegeld weer wettelijk op te leggen. Nu maakt het statiegeld nog onderdeel uit van een zogenaamde 'raamovereenkomst'. De letterlijke tekst van deze motie Veldhoven c.s. luidt: 'De Kamer, constaterende, dat niet volledig aan de prestatiegaranties uit de

WAT IS PET?

PET is een afkorting voor polyethyleentereftalaat. Het grote voordeel van deze kunststof is dat het volledig recyclebaar is, in tegenstelling tot andere soorten plastic. Het materiaal is zuiver. Lichtgewicht PET-materiaal is ideaal voor dranken en voedingsmiddelen, want het laat geen geurstoffen door. Andere plastics hebben meestal een mix van verschillende chemische samenstelling. Dat maakt hergebruik en zeker upcycling van de rijke variëteit aan plasticsoorten die Plastic Heroes ophaalt zo moeilijk. Om die reden vissen de sorteersers de PET-flessen als eerste uit de andere rommel, alsof het de 'goudklompjes' op de lopende band zijn. Maar tegen die tijd zijn de PET-flessen soms wel vervuild geraakt door andere afval, waar voedingsresten aan kleven. In de emballage-apparaten in de supermarkt gebeurt dat niet.

raamovereenkomst is voldaan en dat daarom op dit moment statiegeld niet wordt vrij gegeven, verzoekt de regering de procedure voor het Ontwerpbesluit voort te zetten, en hierbij de artikelen 8 tot en met 11 (m.b.t. statiegeld) terug te plaatsen.' Ook de PvdA onderschreef deze motie, naast D66, SP, GroenLinks, PvdD, SGP, 50Plus en CU. Tegen waren onder andere CDA en VVD.

Het wantrouwen kwam ook in tal van andere moties naar voren. Zo blijken de Kamerleden Dik-Faber van de CU en Van Tongeren van GroenLinks bang dat met het opheffen van het Productschap Dranken het statiegeld gaat verdwijnen. De CU is zelfs bang dat het statiegeld op bier eraan moet geloven, omdat de taak van het Productschap dan wordt overgeheveld naar de Stichting Afvalfonds Verpakkingen. En daarachter schuilt juist een deel van de lobby voor afschaffing, met zijn netwerk van relaties. Ook dat verklaart weer waarom een meerderheid van de Kamer deze kwestie 'veilig' naar de overheid terug wil halen. De vraag is nu: hoe sterk zijn de knieën van staatssecretaris Wilma Mansveld (PvdA)? Geeft ze toe, dan kan Nederland de titel Wereldkampioen Circulaire Economie wel vergeten. Nieuwe Europese landen als Litouwen voeren het statiegeld in en de Duitsers brengen zelfs hun lege blikjes bier weer terug naar de supermarkt. Het is daar in de natuur wonderschoon.

Dit najaar gaat het debat in de Tweede Kamer over de toekomst van het statiegeld weer verder. ■